

VNÚTORNÁ SMERNICA K PREVENCIÍ A RIEŠENIU ŠIKANOVANIA ŽIAKOV

Čl. 1

Úvodné ustanovenia

Táto smernica upravuje základné znaky, formy a prejavy šikanovania detí a žiakov, možnosti preventívneho pôsobenia a metódy riešenia šikanovania žiakov v nadväznosti na zodpovednosť školy a školského zariadenia podľa §144 ods.1 písm. o) a § 153 ods. 1 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov a na práva žiaka podľa § 144 ods. 1 písm. i) a k) zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade so Smernicou MŠVVaŠ SR č. 36/2018 k prevencii a riešeniu šikanovania detí a žiakov v školách a školských zariadeniach

Čl. 2

Charakteristika šikanovania

- 1.) **Šikanovaním** rozumieme správanie žiaka, ktorého úmyslom je ublíženie, ohrozenie alebo zastrašovanie iného žiaka alebo úmyselný spravidla opakovaný útok voči žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z rôznych dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť.
- 2.) **Podstatou šikanovania** sú najmä úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému, agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov, prevaha agresora alebo skupiny agresorov nad obeťou.
- 3.) Šikanovanie sa môže prejaviť:
 - a) **v priamej podobe:** sú to fyzické útoky, urážlivé prezývky, nadávky, posmech, zosmiešnenie, príkazy agresora vykonať určitú vec proti vôle obete, odcudzenie vecí, vyhrážanie, zastrašovanie, vydieranie, zneužitie osobných údajov, fotografií, šírením nepravdivých informácií alebo kyberšikanovanie,
 - b) **v nepriamej podobe:** prehliadaním, ignorovaním, zámerným vyčleňovaním z kolektívu, nedobrovoľným vystavovaním agresívnym situáciám.
- 4.) **Kyberšikanovanie** je priama forma šikanovania. Ide pri nej o zneužitie informačno-komunikačných technológií (telefónu, tabletu, internetu a sociálnych sietí) na úmyselné ohrozenie, ublíženie alebo zastrašovanie. Môže sa spájať s inými formami šikanovania.
- 5.) **Kyberšikanovanie má tieto znaky:**

- a) sociálna alebo psychická prevaha agresora, fyzická prevaha nie je nutná,
 - b) agresor vystupuje často anonymne,
 - c) útok nevyžaduje fyzický kontakt agresora a obeť,
 - d) agresor spravidla nevidí priamu emocionálnu reakciu obeť na útok s ohľadom na anonymitu a odstup, ktoré informačno-komunikačné technológie umožňujú,
 - e) útoky sa šíria prostredníctvom internetu podstatne rýchlejšie ako inými spôsobmi,
 - f) útoky sú prístupné veľkému množstvu osôb,
 - g) agresor je schopný uskutočniť útok z rôznych miest,
 - h) útoky môžu mať dlhšie trvanie v čase,
 - i) obeť nemusí o napadnutí dlhšiu dobu vedieť,
 - j) obeť nemusí byť schopná identifikovať agresora,
 - k) zverejnené informácie, fotografie a audiozáznamy môže byť náročné odstrániť z internetu.
- 6.) Šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu trestného činu alebo priestupku.**
- 7.) Žiak, ktorý je agresorom, môže byť trestne stíhaný najmä za trestný čin**
- a) ublíženia na zdraví (§ 155 Trestného zákona),
 - b) obmedzovania osobnej slobody (§ 183 Trestného zákona),
 - c) lúpeže (§ 188 Trestného zákona),
 - d) vydierania (§ 189 Trestného zákona),
 - e) hrubého nátlaku (§ 190 Trestného zákona),
 - f) nátlaku (§ 192 Trestného zákona),
 - g) porušovania domovej slobody (§ 194 Trestného zákona),
 - h) sexuálneho násillia (§ 200 Trestného zákona),
 - i) sexuálneho zneužívania (§ 201 až 201b Trestného zákona),
 - j) krádeže (§ 212 Trestného zákona),
 - k) neoprávneného užívania cudzej veci (§ 215 Trestného zákona),
 - l) poškodzovania cudzej veci (§ 245 Trestného zákona),
 - m) nebezpečného vyhrážania sa (§ 260 Trestného zákona),
 - n) nebezpečného prenasledovania (§ 360a Trestného zákona),
 - o) výroby detskej pornografie (§ 368 Trestného zákona),
 - p) rozširovania detskej pornografie (§ 369 Trestného zákona),
 - q) prechovávanl detskej pornografie a účasť na detskom pornografickom predstavení (§ 370 Trestného zákona),
 - r) ohovárania (§ 373 Trestného zákona).
- 8.) Šikanovanie môže naplňať skutkovú podstatu priestupku proti občianskemu spolunažívaniu (§ 49 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch**

v znení neskorších predpisov) alebo priestupku proti majetku (§ 50 zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov).

- 9.) Skutočnosť, že fyzická osoba nie je trestne zodpovedná z dôvodu nízkeho veku (§ 22 Trestného zákona) nie je prekážkou na podanie žaloby vo veci náhrady škody, ktorú žiak spôsobil na majetku alebo vo veci náhrady ujmy, ktorú žiak spôsobil na zdraví. Zákonný zástupca žiaka a žiak zodpovedajú za škodu spoločne a nerozdielne.
- 10.) Pedagogický zamestnanec alebo odborný zamestnanec, ktorému je známy prípad šikanovania a neprijme žiadne opatrenie, môže byť stíhaný najmä za trestný čin
- neprekazenia trestného činu (§ 341 Trestného zákona),
 - neoznámenia trestného činu (§ 340 Trestného zákona),
 - ublíženia na zdraví (§ 158 Trestného zákona).

Čl. 3

Prevenia šikanovania

- 1.) Prevenia šikanovania sa zabezpečuje najmä formou:

a.) súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu vrátane pozitívneho vplyvu osobnosti pedagogického zamestnanca v rámci vyučovania, obsahového zamerania a didaktiky predmetov a prierezových tém

- osobný a sociálny rozvoj,
- mediálna výchova,
- multikultúrna výchova,
- ochrana života a zdravia,
- výchova a vzdelávanie k ľudským právam,
- výchova k občianstvu,
- boj proti extrémizmu,
- výchova k manželstvu a rodičovstvu.

b.) súťaží, hier, prednášok alebo diskusií organizovaných školou alebo inými relevantnými subjektmi.

- 2.) Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ priebežne informujú zákonných zástupcov, opatrovníka, osoby, ktorým súd zveril dieťa do osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti alebo do starostlivosti budúcich osvojiteľov alebo zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu o preventívnych činnostiach školy. Pri realizácii preventívnych činností školy riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ venujú zvýšenú pozornosť efektívnosti týchto činností.

- 3.) Riaditeľ školy, koordinátor prevencie a triedny učiteľ vopred preveria navrhované preventívne činnosti školy s cieľom predísť nežiaducemu vplyvu neodborných činností, ako aj škodlivému vplyvu kultov, siekt či extrémistických organizácií na žiakov.
- 4.) Riaditeľ školy oboznamuje s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania všetkých žiakov a ich zákonných zástupcov, zamestnancov školy, osoby, ktoré sa starajú o dieťa a zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu.
- 5.) Riaditeľ školy zodpovedá za systémové aktivity školy v oblasti prevencie šikanovania. Pri príprave a realizácii celoškolskej stratégie
 - a) vytvára pozitívne prostredie v škole,
 - b) podporuje prosociálne správanie a vzťahy detí,
 - c) určuje pravidlá správania sa a používania informačno-komunikačných technológií (mobilných telefónov, tabletov, počítačov a iných komunikačných technológií v priestoroch školy),
 - d) zabezpečuje zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení a v čase mimo vyučovania, najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
 - e) zabezpečuje zverejnenie kontaktných údajov inštitúcii, ktorá sa prevenciou a riešením šikanovania zaoberá,
 - f) určuje v pracovnom poriadku školy povinnosť oznamovať podozrenie zo šikanovania,
 - g) zabezpečuje vzdelávanie pedagogických zamestnancov v oblasti prevencie šikanovania, vrátane kyberšikanovania, a to prostredníctvom digitálnej gramotnosti učiteľov,
 - h) spolupracuje s odbornými zamestnancami CPPP a P v Spišskej Novej Vsi a ďalšími odbornými pracoviskami poradenských služieb a preventívnych služieb v regióne,
 - i) zapája do prevencie šikanovania žiacku radu, radu školy a zriaďovateľa.

Čl. 4

Metódy riešenia šikanovania

- 1.) Pri zisťovaní a preverovaní šikanovania riaditeľ školy zabezpečí
 - a) zaistenie bezodkladnej pomoci a ochrany obetiam,
 - b) dozor v triede, kde sa preveruje šikanovanie,

- c) opatrenia na zabránenie nožnej krivej výpovede agresora jeho izoláciou počas preverovania šikanovania,
- d) preveruje šikanovanie v čase, keď agresor nie je ešte dohodnutý na spoločnej výpovedi s obeťou, svedkami alebo inými osobami, ktoré na šikanovanie upozornili,
- e) aby obeť nebola konfrontovaná s agresorom,
- f) rozhovor so žiakmi, ktorí na šikanovanie upozornili, rozhovor s obeťou a agresormi,
- g) zistenie vhodných svedkov, individuálne, prípadne konfrontačné rozhovory so svedkami,
- h) uchovanie dôkazov pri podozrení na kyberšikanovanie
- g) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov žiakov, zariadenie, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu a zariadenia sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately,
- i) podľa potreby kontaktuje miestne príslušné centrum
- j) využitie anonymnej dotazníkovej metódy - po dohode so školským psychológom
- k) vedenie písomných záznamov o riešení jednotlivých prípadov šikanovania,
- l) pro rozhovoroch prítomnosť najmenej dvoch pedagogických alebo odborných zamestnancov
- m) ohlasuje príslušným útvarom Policajného zboru podozrenie na spáchanie priestupku alebo trestného činu - podľa rozhodnutia riaditeľa školy

Čl. 5

Opatrenia na riešenie situácie

V prípade, že sa vyskytne prípad šikanovania, sa budú používať tieto opatrenia:

1.) Opatrenia pre obeť:

- a) odporučiť zákonným zástupcom žiakov vyhľadať odbornú starostlivosť (*hlavne pedagogicko – psychologickú poradňu, výchovnú poradkyňu a školskú psychologičku*),
- b) zorganizovať skupinový intervenčný program v spolupráci s CPPPaP
- c) zaistenie bezpečia obeť,
- d) informovanie a poradenstvo pre osoby uvedené v článku 3 ods. 3.

2.) Opatrenia pre agresora a jeho zákonných zástupcov, osoby, ktoré sa starajú o dieťa:

- a) odporučiť zákonným zástupcom agresora vyhľadať odbornú starostlivosť (*hlavne CPPP aP a psychologičku*),
- b) výchovné opatrenia,
 - pokarhanie RŠ,
 - znížená známka zo správania
 - podmienené vylúčenie,
 - vylúčenie žiaka zo štúdia na škole,
- c) preložiť agresora do inej triedy.

3.) Pedagogický a odborný zamestnanec školy je povinný bezodkladne podozrenie na šikanovanie riešiť a poskytnúť každej obeti šikanovania pomoc.

Čl. 6

Spolupráca školy s orgánmi činnými v trestnom konaní a orgánom sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately

Riaditeľ školy je povinný oznámiť orgánom činným v trestnom konaní podozrenie, že žiak sa dopustil šikanovania alebo spáchania trestného činu uvedeného v čl. 2 ods. 7 alebo opakovane páchal priestupky uvedené v čl. 2 ods. 8 v súvislosti so šikanovaním.

Riaditeľ školy je povinný orgánu sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately oznámiť

- a) podozrenie podľa odseku 1,
- b) skutočnosti, ktoré ohrozujú obeť, agresora alebo svedkov,
- c) opatrenia, ktoré prijal podľa čl. 4 alebo 5.

Čl. 7

Spolupráca školy so zákonnými zástupcami školy, osobami, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadením, v ktorom je žiak umiestnený na základe rozhodnutia súdu

1. Pri podozrení na šikanovanie žiaka spolupracujú riaditeľ školy, koordinátor prevencie, výchovný poradca, ďalší pedagogickí a odborní zamestnanci s rodinou obete a s rodinou agresora.

2. Pri pohovore so zákonnými zástupcami obete, agresora alebo svedka sú pedagogickí a odborní zamestnanci povinní dbať na taktný prístup a najmä zachovanie dôvernosti informácií.
3. Spoluprácu pri danej problematike so špecializovanými inštitúciami za školu zabezpečuje výchovný poradca a koordinátor prevencie.
4. Riaditeľ školy môže odporučiť zákonným zástupcom agresora a osobám, ktoré sa osobne starajú o dieťa alebo zariadeniu, v ktorom je umiestnený, umiestniť agresora na dobrovoľný diagnostický pobyt do diagnostického centra alebo do liečebno-výchovného sanatória.
5. O úkonoch podľa tohto článku osoba poverená riaditeľom školy vyhotovuje zápis, z ktorého po jednom poskytne každému zo zúčastnených osôb.

Čl. 8

Postup v prípade zistenia šikanovania

V prípade, že v priestoroch budovy počas školského vyučovania, resp. na školských akciách **sa zistí prípad šikanovania**, je každý pedagogický resp. nepedagogický zamestnanec postupovať takto:

1. Zamestnanec, ktorý tento prípad zistí, informuje o tejto skutočnosti triedneho učiteľa agresora a obete (**predtým si zistí meno a priezvisko týchto žiakov a triedu, ktorú navštevujú**), výchovného poradcu a zástupcu vedenia školy.
2. Triedni učitelia si na prešetrenie prizvú daných žiakov, zamestnanca školy, ktorý skutočnosť oznámil a výchovného poradcu školy (**pri zachovaní dôvernosti**). O danom vyšetrení spíšu zápis, pričom tento odovzdajú v 1 vyhotovení:
 - zástupcovi vedenia školy
 - výchovnému poradcovi/školskému psychológovi
 - jeden exemplár si nechajú pre svoju potrebu a priložia ho ku katalógovému listu žiaka.
3. V zápise popíšu skutočnosť, vyjadrenia agresora a obete a navrhnu opatrenia na riešenie.
4. Triedni učitelia agresora a obete v spolupráci s výchovným poradcom **si pozvú na pohovor rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov**. Aj o tomto stretnutí spíšu zápis. K pohovoru prizvú aj zástupcu vedenia školy.

5. Po písomnom uzavretí celého prípadu, zvážení návrhov na opatrenia, vyjadrení agresora a obeť, rodičov, resp. zákonných zástupcov týchto žiakov **riaditeľ školy rozhodne o ďalšom postupe** v súlade so školským poriadkom, pracovným poriadkom školy, resp. zákonom č. 300/2005 Z. z. a č. 372/1990 Zb.
6. Nakoľko šikanovanie je závažným negatívnym spoločenským javom, celý prípad vyšetrenia šikanovania sa bude realizovať **pri zachovaní dôvernosti až do vyriešenia daného prípadu**. Týmto postupom nie je dotknutá informačná povinnosť školy.
7. V prípade, že tento negatívny jav zistí žiak/čka školy, je povinný/á okamžite o tejto skutočnosti informovať svojho triedneho učiteľa a v jeho neprítomnosti zástupcu vedenia školy.

Čl. 10

Záverečné ustanovenie a účinnosť

Vnútorňa smernica k prevencii a riešeniu šikanovania žiakov Strednej odbornej školy drevárskej nadobúda účinnosť 03. 09. 2018.

V Spišskej Novej Vsi, 03. 09. 2018

Ing. Vladimír Jančík
riaditeľ školy